Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery St Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ЖОВТНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 12, 1983 No. 194. VOL. XC.

Українську католицьку церкву в Перемишлі уряд дав автокефальному польському костелові

Нюарк, Н. Дж. (К.В.). — З Перемишля наспіла вістка про те, що польський уряд „дарував" історичну українську греко-католицьку церкву Успення Пресвятої Богородиці на Вовчу в Перемишлі польському Автокефальному православному костелові. Церкву цю збудував у 1292 році князь Лев. Коли у 1412 році польський король Ягайло відібрав насильно українцям їхню престольну церкву-катедру Різдва Св. Івана Хрестителя на Замковій горі, то Церква на Вовчу довгі десятиріччя була катедральною церквою перемиських українських Владик.

Слід відмітити, що в тому часі на Вовчу був манастир Отців Василіян, у приміщеннях якого перебували перемиські Владики. За часів Поверсайської Польщі церква Успення Пресвятої Богородиці на Вовчу була дочерною церквою перемиської катедри Св. Івана Хрестителя, яку тепер у Польщі мають Отці Кармеліти. Церква Успення Пресвятої Богородиці на Вовчу від 1950-их років була зачинена, її скваліфіковано, як „забиток архітектури церкєвней".

Ще три Союзові Округи матимуть організаційні наради

Джерзі Сити, Н.Дж. — З Організаційного Відділу інформують, що чотири Округи УНСоюзу пляпують відбути організаційні наради в суботу 22-го та в неділю 23-го жовтня ц.р.

Чикаґівська Округа, яку очолює Михайло Ольшанський, буде мати свої організаційні наради в суботу, 22-го жовтня ц.м. в будинку Українського Клюбу Сеньйорів при 2355 Вест Чикаго аве.

Організаційні наради попередить Секретарсько-організаційний курс з такою програмою: 1. Значення вишколу секретарів-організаторів; 2. Основи життьового забезпечення; 3. Наш „товар" — роди союзового забезпечення; 4. Обов'язки секретарів відділів і 5. Як здобути членів (психологія забезпеченевої акції). Доповідачами на курсі будуть Володимир Сохан, головний секретар і Степан Гавриш, головний організатор. Початок курсу є назначений на 10-ту годину вранці. Управа Окружного Комітету запрошує до участи в курсі секретарів й відділових урядовців всіх відділів Чикаго й околиці. Також запрошується до участи тих громадян, які хотіли б працювати для УНСоюзу. В часі перерви під час курсу буде спільна перекуска, а відтак о год. 6-ій увечері у тій самій залі відбудуться організаційні наради, в яких повинні взяти участь всі відділові урядовці та конвенційні делегати. В нарадах можуть брати участь всі члени УНСоюзу. Головний Уряд УНСоюзу під час нарад будуть репрезентувати, крім вже згаданих В. Сохана й С. Гавриша д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника, Гльорія Пашен, заступниця головного предсідника, інж. Анатолій Дорошенко, головний контролер і Олена Олек-Скатт, головна радна.

В неділю, 23-го жовтня, о год. 1:30 по полудні, в залі Кредитової Кооперативи „Самопоміч", при 6108 Стейт ровд, Парма, відбудуться організаційні наради Клівлендської Округи, яку очолює мґр Василь Ліщинецький. Головним промовцем під час нарад буде д-р Іван Флис, головний предсідник УНСоюзу, а крім нього присутнім на нарадах буде Тарас Шмагала, головний радний УНСоюзу.

Також в неділю, 23-го жовтня, відбуде організаційні наради Окружний Комітет Піттсбургу — Західньої Пенсильванії. Наради відбудуться в залі Відділового Дому, при 600 Ґленвуд аве., Еймбридж, Па. Початок нарад назначено на годину 1:30 по полудні. По нарадах буде висвітлений фільм УНСоюзу продукції Славка Новицького „За стерном долі". Головний Уряд УНСоюзу на нарадах будуть заступати С. Гавриш і Андрій Джула, головний радний.

Організаційні осінні наради є призначені на це, щоб провести підсумки з проведеної загальної, а головно організаційної праці за минулі місяці, а відтак в дружній братській атмосфері намітити плян дальшої праці на останні місяці року. Завданням Організаційного Відділу є придбання до 31-го грудня 1,000 нових членів і це буде найважнішою темою згаданих нарад. Також широко буде заторкнена справа знижки цін на термінове й акцидентове забезпечення.

УІА влаштовує поїздку для Сеньйорів до Стемфорду

Ню Йорк, Н.Й. — Комісія суспільної опіки Українського Інституту Америки, що її очолює Ліда Савойка, влаштовує одноденну поїздку сеньйорів до Коледжу св. Василія в Стемфорді, Конн. в четвер, 20-го жовтня ц.р. Ця поїздка старших віком громадян є частиною Програми для старших віком УІА на 1983-84 роки.

Єпископ Василь Лостен промовлятиме на обіді до відвідувачів. Гості матимуть змогу оглянути коледж, музей, а також приміщення української католицької дієцезії. Вони будуть присутні на Службі Божій в каплиці св. Василія, після чого будуть мати ще багато часу, щоб оглянути околицю. Перед поворотом до Ню Йорку сеньйори ще коротко відвідають манастир Францішканів.

Автобус від'їде з-під української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, 2 Схід 7-ма вулиця, між Другою і Третьою авеню, в 9-ій год. вранці, а повернеться із Коннектикат приблизно 5 5:30 по полудні. Поїздка коштуватиме учасника — 7 дол. від особи. У зв'язку з тим, що число учасників обмежене, бажаючим взяти участь у цій поїздці, слід зголошуватися якнайскорше у Ольги Соневицької в „Самопомочі", 108 Друга авеню, або телефонувати до Українського Інституту Америки на число (212) 288-8660.

Відбудеться авторський вечір Б. Бойчука

Філядельфія, Па. — Старанням Українського Літературно-Мистецького Клюбу у Філядельфії відбудеться в суботу, 22-го жовтня, ц.р., авторський вечір поета, драматурга і письменника Богдана Бойчука з його особистою участю.

Доповідь про автора виголосить д-р Остап Тарнавський, голова „Слова". З відтворенням п'єси Б. Бойчука „На підвіконні дійсности" виступить Театральна Студія Молоді під мистецьким керівництвом Володимира Шашаровського.

Вечір відбудеться в приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру, при 700 Седар Ровд, Абінгтон, Па. Початок о год. 5-ій по полудні.

На закінчення вечора гутірка при каві й солодкому. Управа запрошує щиро все українське громадянство.

НА ЗАХІД ВТЕКЛИ ДВА СОВЄТСЬКІ ДОСТОЙНИКИ

Анкара, Туреччина. — Турецькі газети „Гуррієт", найбільша по кількості газета, і треря з черги часопись, „Ґунайдін", повідомили, що один совєтський генерал перейшов совєтсько-турецький кордон і попросив турецьких властей права політичного азилю. Ці газетні повідомлення не подали прізвища генерала, але згадали, що він був „в повному однострою генерала і що його переслухували турецькі розвідчі органи у східньому турецькому місті Ерзрум, звідки його перевезли до столиці Туреччини, Анкари".

Ці самі часописи додали, що на підставі звідомлень, згаданий генерал служив в совєтській розвідці, одначе турецькі власті відмовилися сказати, чи він був членом совєтської тайної поліції (КҐБ), чи членом совєтської військової розвідки (ГРУ).

В неділю американські засоби масової інформації подали, що згаданий совєтський генерал вже перебуває в Америці, хоч американські урядові чинники відмовилися підтвердити або заперечити це звідомлення.

Вміжчасі японські урядові чинники повідомили 8-го жовтня ц.р., що совєтський науковець, 52-літній Євгеній Новіков, дістав право політичного азилю, відмовляючися повертатися до СССР. Ці самі японські чинники заявили, що Новіков вже вилетів до Америки на постійне перебування.

Є. Новіков, член Академії Наук СССР, перебував в Японії у вересні ц.р., як учасник міжнародної наукової конференції, що відбувалася в західньому японському місті Кіото. Японські чинники додали, що Новіков нарікав на „брак свободи і обмеження всякої наукової праці в Совєтському Союзі".

Високі особистості взяли участь в похоронах кардинала Т. Кука

Ню Йорк, Н. Й. — В понеділок, 10-го жовтня ц.р., тут відбувся останній акт похоронів кардинала Теренса Кука, духовного лідера 1,5 мільйона римо-католиків в нюйоркській архидієцезії на протязі 15 років. Крім того він був головним вікарієм для американських збройних сил і користувався широкою повагою і пошануванням серед загалу американського народу.

В похоронах взяли участь численні високі репрезентанти Церков, політичного, громадського, культурного і адміністративного світу та біля 150,000 вірних, які заповнили прилеглі до катедри св. Патрика вулиці, щоб хоч таким способом віддати останню прислугу покійному кардиналові. 16 архиєпископів, 78 єпископів і особистий представник Папи Івана Павла II архиєпископ Піо Лягі, понад 1,000 священиків і монахинь, делегація Федерального Уряду, що її репрезентував директор Сі-Ай-Ей Вілліям Кейсі, колишні посадники Роберт Вагнер і Джан Ліндзі, відома фільмова артистка італійка Софія Льорен, колишній й теперішний губернатори Гю Кері і Маріо Квомо, дружина легендарного генерала МекАртура, колишній президент Ричард Ніксон, сенатори Даніел П. Мойниген і Алфонс Д'Амато, посадник Едвард Кач, генеральний секретар Об'єднаних Націй Хавіє Перез де Куеяр та багато інших виповнили по береги просторий собор св. Патрика.

Головним целебрантом на похоронах був кардинал Вілліям Бавн, близький приятель покійного, який прибув на ці церемонії з Риму. Він виголосив останнє прощальне слово, наголосивши заслуги Кука для Церкви і американського народу та його збройних частин розкинених по багатьох країнах світу.

Домовину з тілом кардинала Т. Кука покладено на вічний спочинок у підвалі катедри під головним вівтарем де спочивають його попередники. Похорони передавали усі телевізійні станції в країні, а преса присвятила їм максимальну увагу.

Відзначать 40-ліття Дивізії „Галичина"

Нюарк, Н.Дж. — В суботу, 22-го жовтня ц.р., о год. 7-ій вечора, у Народному Домі при 140 Проспект авеню у Ірвінґтоні, Н.Дж., відбудеться Святочна зустріч для вшанування 40-ліття Дивізії „Галичина".

В програмі вечора, крім коктейлів, відкриття та апелю, виступить мішаний хор „Трембіта" буде виведений монтаж на тлі музики та прозірок „Маршерують добровольці", виступить дивізійний Гриць Зозуля та буде виголошене ювілейне слово головою Крайової Управи Братства ІУД-УНА. Відтак буде спільна вечеря.

Участь до 15-го жовтня слід зголошувати на адресу: A. Fedenyshyn, 16 Berkeley Rd., Springfield, N.J. 17081; tel. : (201)567-8966.

Проголосили дослідчу стипендію

Ванкувер, Б.К. — Канадська Фундація Українських Студій запрошує вносити прохання на післядокторську стипендію ім. Непораного на академічний рік 1984-85 у будь-якому канадському університеті з визнаною програмою українських студій. Вартість стипендії 17,500 долярів, а до того ще до 2,500 дол. на дослідчі витрати, та оплата лету до університету із місця перебування й назад. Тривалість стипендії — дванадцять послідовних місяців, починаючи з 1-го вересня 1984 року або 1-го січня 1985 року.

Подання можуть вносити особи зі становищем в університеті або без нього, якщо вони є канадськими громадянами або імігрантами; якщо вони здобули докторат з україністики або української канадистики у визнаному університеті (або якщо вони виконають усі вимоги докторату до прийняття стипендії); якщо вони хочуть присвятитися післядокторській аспірантурі та дослідчій праці з українознавства в суспільних науках, історії, педагогіці чи бібліотекарстві.

Щоб отримати анкети, слід писати на адресу: The Canadian Foundation for Ukrainian Studies, 1600, 805 West Broadway, Vancouver, British Columbia, V5Z 1K1.

Речненць для подань на післядокторську стипендію 30-го квітня 1984 року.

Про висліди приділення післядокторської стипендії буде повідомлено в липні 1984 року.

ВШАНУЮТЬ ІКЕРА

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу, 15-го жовтня ц.р., о год.л 5-ій вечора, тут в Домівці Союзу Українок Америки, при 108 Друга авеню, відбудеться заходами 64-го Відділу СУА відзначення 70-ліття письменника, гумориста і редактора Івана Керницького - ІКЕРА. Участь беруть: ред. Уляна Любович, Олена Качала, Христя Карпевич, Наталка Литваківська і Степан Крижанівський. Організатори запрошують друзів ІКЕРА, громадянство та членок СУА.

ПРОТЕСТНА ЗАЯВА

УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ І ОРГАНІЗАЦІЙ З ПРИВОДУ НОВИХ ЗАХОДІВ У РУСИФІКАЦІЇ ШКІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ Й СССР

Русифікація України проводиться систематично вже багато років. В минулому всякі розпорядження і вказівки відносно русифікації були переважно засекречені; тепер про це говориться і пишеться зовсім одверто. Останнім часом її посилення дійшло до таких розмірів, що загрожує цілковитим знищенням української мови.

Із газета „Радянська Україна", з 27-го травня 1983 року, довідуємося, що на останньому черговому засіданні Політбюра ЦК КПЄС в Москві ухвалено „додаткові заходи по поліпшенню вивчення російської мови в загальноосвітних школах та інших навчальних закладах союзних республік", та що „у прийнятій з цього питання постанові ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР намічено комплекс заходів, спрямованих на створення умов, що полегшують населенню національних республік вивчення російської мови, розширення і поліпшення підготовки вчительських кадрів, підвищення їх кваліфікацій". Також „передбачено додаткові заходи по випуску підручників, навчальних посібників, словників, методичної і художньої літератури, по великому поширенню досвіду кращих учителів, партійних і радянських органів, громадських організацій у справі задоволення прагнення молоді, що вчиться до оволодіння російською мовою".

Посилена русифікація — це черговий наступ режиму на нашу мову і українське шкільництво. Цей наступ прикривається фальшивими твердженнями, що, мовляв, „в результаті неухильного здійснення ленінської політики" разом „із інтернаціоналізацією" (на ділі русифікацією) всіх ділянок суспільного життя відбувається „взаємозбагачення і розквіт національних культур", та, що „широкий простір для всебічного і рівноправного розвитку дістали рідна мова і література всіх націй і народностей СССР". Також обманною брехнею у цій постанові є те, що, мовляв, „вільне володіння російською мовою, поряд з рідною, як правильно відзначається в листах громадян, що надходять з місць, стає об'єктивною необхідністю і потребою кожного громадянина, служить дальшому зближенню усіх націй і народностей", зокрема цього вимагає „єдиний народногосподарський комплекс", та, що згадану постанову про „додаткові заходи" прийнято в Совєтському Союзі „відповідно до пропозицій, які надійшли з союзних республік".

Вже раніше приходили з різних місць тривожні вістки про посилення рухифікації шкільництва в Україні, яка має наступити в наступному шкільному році 1983-84, а саме — про збільшення годин російської мови і літератури, перехід на російську мову у викладанні деяких інших предметів, перенесення і присилку „кращих учителів" для викладання російської мови, вивінування всякою посібною апаратурою російських кляс та переведення ряду загальноосвітніх шкіл в містах і містечках із „українськомовних" чи „мішаних" на „російськомовні". „Російська мова має стати засобом... „єднання і співробітництва" та „будучи мовою миру і дружби, служить справі людського проґресу".

У зв'язку з цією постановою змінено програми курсових і семінарських занять учителів, які мають відбуватися літом ц.р. у Львівській, Харківській і Черкаській та інших областях. Окрему увагу звертається на те, щоб заохочувати учнів говорити між собою по-російськи на перервах і „поза школою".

Твердження постанови Політбюра ЦК КПСС про добровільне бажання населення неросійських республік заступити свою національну мову російською мовою є суцільною брехнею Кремля. Численні протести дисидентів в Україні, у Литві, й інших республіках проти порушеннкя режимом людських і національних прав, включаючи порушення мовних прав, недавні демонстрації студентів і робітників у Грузії і Вірменії у захист своїх національних мов є прямим запереченням брехливих тверджень комуністичного режиму.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

СПЕЦІЯЛЬНА АМЕРИКАНСЬКА комісія для студій відносин в Центальній Америці прибула до Панами на чолі з д-ром Генрі Кіссінджером, якого президент Реґен назначив головою цієї комісії. У пляні комісії є зібрати всі можливі інформації в шістьох країнах Центральної Америки та приготовити обширний звіт для президента Реґена в січні 1984 року. Панамські урядові чинники, які зустріли групу д-ра Кіссінджера, заявили, що вони у своїх зустрічах з американською комісією підкреслять „потребу американської допомоги, радше ніж американської відповіді на безнастанні політичні і економічні кризи в Центральній Америці".

МИТНІ АМЕРИКАНСЬКІ ВЛАСТІ домагаються заборонити імпортування совєтських товарів, які виробляють в СССР політичні в'язні. Речники митного уряду думають, що серед тих товарів, продукованих політичними в'язнями є деякі складові частини автомобілів, радіо, деякі сталеві продукти та одяг. Передбачають, що ця пропозиція викличе гарячі дебати так у митній службі, як теж в Департаменті скарбу, в яких є прихильники і противники торгівлі із Совєтським Союзом.

ПОНАД 8,000 ПОЛЯКІВ зібралося в церкві св. Бриґіди в Ґданьську в неділю, 9-го жовтня ц.р., для вшанування Леха Валенси з нагоди його іменування на кандидата нагороди миру Нобеля. Виступаючи в імені Валенси, його парафіяльний священик о. Генрик Янковскі заявив, що ця „нагорода є призначена для робітників", що боролися за організування вільних робітничих профспілок". Валенса, який був присутній на Богослуженні, не промовляв до ентузіястичної юрби, але привітав її піднесенням руки, прийнятим поздоровленням членів „Солідарности".

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена гостро зареаґувала на доставу совєтських модерних ракет типу СС-21 до Сирії, які мають засяг полету 70-75 миль і можуть досягати американські кораблі у прибережних водах Ливану, міжнародні ґарнізони ЗСА, Великобританії, Франції й Італії, а також деякі північні місцевості Ізраїля. Покищо не відомо яка буде реакція ізраїльського уряду на доставу совєтських ракет, але в політичних і військових колах не виключають ізраїльського летунського нападу на гнізда цих ракет в Сирії.

І. ШАМІР ПЕРЕБРАВ УРЯД В ІЗРАЇЛІ

Єрусалим, Ізраїль. — Іцак Шамір, колишній міністер закордонних справ Ізраїля, став прем'єр-міністром після голосування в ізраїльському парляменті в понеділок, 10-го жовтня. За кандидатурою Шаміра голосувало 60 послів, проти 53.

Таким чином Ізраїль дістав нового прем'єр-міністра на місце Менахема Беґіна, але старі проблеми залишилися і перед новим урядом. Новий уряд уже в перший день свого правління в понеділок провів девальвацію грошей, що може викликати непопулярні фінансові заходи, а тим самим і перевірити міцність нестійкої коаліції з її невеликою більшістю.

Беґін, який вже довший час уникає публічної появи, не був присутній на засіданні парляменту, який голосував за створення нового уряду, і не чув виступу нового прем'єр-міністра Шаміра, який сказав, що відхід Беґіна „наповнив серця багатьох болем і сумом".

Кабінет міністрів, схвалений у понеділок, залишився в основному такий самий, як за прем'єрування Беґіна, і ніхто не сподівається значних змін в політиці нового уряду. Покищо Шамір залишається також міністром закордонних справ.

Останнім часом серед чуток про великі борги Ізраїля та вісток про девальвацію ізраїльського шекеля, в Ізраїлі почалася погоня за чужоземною валютою, що різко відбилося на запасах вкладів і заощаджень в ізраїльських банках, які дотепер уважалися дуже безпечними для вкладників.

В результаті, біржа Тель Авіву була закрита на невизначений час, а банк Ізраїля перестав продавати чужоземну валюту комерційним банкам. Ізраїльський шекель упав в ціні на 5,5 відсотка до 70.99 доляра, і побоюються, що ціна шекеля буде падати далі.

„Ми повинні зробити надзвичайні заходи, щоб полагодити ці проблеми негайно і одночасно", — заявив Шамір на засіданні уряду зараз же після вибрання його прем'єр-міністром.

Філіппінська комісія зрезиґнувала

Маніля, Філіппіни. — Комісія, яку президент Філіппінів Фердінанд Маркос призначив для розслідування вбивства опозиційного лідера Беніньо Акіно в понеділок, 10-го жовтня зрезиґнувала.

В листі до президента Маркоса, підписаному чотирма суддями-пенсіонерами Верховного суду членами комісії, говориться, що вони відмовляються далі розслідувати справу вбивства з огляду на широко розповсюджені чутки про сумніви щодо їх безсторонності. Цілком нова комісія повинна мати кращу громадську підтримку, якщо вона включатиме „членів прийнятних усіма частинами суспільства".

Кілька годин перед повідомленням про резиґнацію комісії член парляменту Артуро Толентіно, якого президент Маркос назначив головою нової комісії, також заявив, що він відмовляється зайняти такий пост.

Толентіно в короткій заяві ствердив, що він сподівається, що президент Маркос прийме пропозицію, зроблену ним ще в суботу і замінить дотеперішню комісію „незалежним органом, утвореним законно", який буде „неурядовим і неполітичним". Толентіно також запропонував, щоб членами такої комісії були приватні громадяни, „яких запропонують групи філіппінського суспільства".

„Президент, здається, прийняв таку пропозицію і дав свою згоду мені приступити до вироблення відповідного закону", — заявив Толентіно.

В АМЕРИЦІ

НА ОПОРОЖНЕНЕ СЕНАТСЬКЕ місце після смерти сенатора Генрі Джексона, демократа зі стейту Вашінґтон, зголосилося досі аж 33 кандидати, 32 з них будуть кандидувати у виборах проти республіканця Дана Еванса, що його губернатор Джан Спеллмен найменував до часу виборів виконувати функцію сенатора зі стейту Вашінґтон. Еванс тепер зголосив свою кандидатуру до виборів і змагатиметься за становище, яке він тепер займає. Окремі вибори відбудуться в половині цього тижня для обсади місця, яке сен. Г. Джексон займав від 1972 року, аж до часу несподіваної смерти, тобто 1-го вересня 1983 року.

ЧАСТИНА ВПЛИВОВИХ демократів вважають, що не зважаючи на погіршеня відносин між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом, Уряд ЗСА повинен втримувати зв'язки з урядом СССР і, якщо це можливе, шукати особистої зустрічі із совєтським лідером Юрієм Андроповим, генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР для зрушення з місця переговорів про редукцію міжконтинентальної нуклеарної зброї. Відповідаючи демократам речники Республіканської партії, головно близькі співробітники президента Роналда Реґена кажуть, що Президент ніколи не відмовлявся від такої зустрічі, якщо б вона принесла будь-які користі. На перешкоді такої зустрічі не стоять в кожному разі справи посиленої совєтської пропаґанди проти ЗСА і особисто проти Президента, — кажуть республіканці, але ініціятива мусить вийти від совєтських чинників, бо без такої ініціятиви, а тимбільше неохоти говорити з їхніми американськими партнерами, не можна сподіватися жадних позитивних результатів.

МАЙЖЕ ПОЛОВИНА членів Палати Репрезентантів і Сенату вважають, що президент Роналд Реґен є добрим лідером і що він вміє просувати в Конґресі урядові програми без конфліктів і подразнень. Престижевий журнал „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", інформує, що така ж кількість законодавців передбачають конфліктні ситуації в 1984 році, році президентських виборів. Найбільше розчаровані законодавці поставою Р. Реґена і його Уряду до соціяльних програм, які найбільше потерпіли від політики обмежування федеральних фондів.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН дав до зрозуміння лідерам обидвох палат Конґресу, що він готовий підписати законопроєкт про встановлення окремого федерального свята для відзначення і вшанування проповідника і борця за громадянські права неґритянина Мартіна Лютера Кінґа, якщо Конґрес схвалить окремий законопроєкт. Президент відмовився від всяких коментарів, коли його запитали кореспонденти, чи Кінґ достатньо заслужений для встановлення окремого святочного дня. „Я не бажаю робити оцінки особи, яка становить для певної частини американських громадян велику цінність і яка допомогла їм багато дечого змінити в цій країні".

СЕНАТОР ҐЕРІ ГАРТ, демократ з Колорадо, і один з кандидатів на президента, більше займається збіркою фондів на свою кампанію, як самою кампанією. Політичні спостерігачі кажуть, що він правдоподібно знайшовся у критичній фінансовій ситуації і шукає виходу з неї. Ці ж спостерігачі передбачають, що Ґ. Гарт буде одним з перших кандидатів, який передчасно зрезиґнує з дальших заходів, побачивши висліди перших передвиборів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Мудрий суддя чи зміна атмосфери

На сторінках „Свободи" повідомлялося про рішення федерального судді Дикінсона Дебеваза в стейті Ню Джерзі, який відкинув обвинувачення державної прокуратури проти литовця Юзаса Кунґиса, що він був нацистським коляборантом, затаїв при в'їзді до Америки своє злочинне минуле і що тому суд повинен позбавити його американського громадянства та розпочати процедуру видалення його з Америки. Названий суддя мотивував своє рішення на 104-ох сторінках машинопису, закидаючи прокуратурі, що вона користувалася „доказами" на вину підсудного, що їх доставили большевики. Суддя правильно твердив, що в Совєтському Союзі фальшують документи, щоби нищити невигідних їм політичних еміґрантів та взагалі, щоб нищити людей, бо панує в СССР система ненависництва супроти людського життя і людської гідности.

Рішення названого судді було преважливе, як уже відмічено раніше на цьому місці. Це є мудрий суддя, який не обмежився до розгляду тільки даної одної справи, справи одного литовського еміґранта, натуралізованого громадянина, але підійшов до тієї справи, як до проблеми: чи правильною є співпраця американського секретаріяту справедливости із совєтськими властями у виловлюванні „злочинців" з часу Другої світової війни. Суддя станув на логічному, справедливому і правильному становищі, що не можна дошукуватися правди у співпраці з режимом держави, який орудує вічно брехнею і де нема ніякої справедливости. Виринає питання: чи цей федеральний суддя в стейті Ню Джерзі належав до вийнятку з правила, що американське судівництво є ультраліберальне і в справах Східньої Европи анальфабетичне, чи, може, це був прояв зміненої атмосфери в Америці, яка від Ялтинської конференції у 1944 році, від Потсдамського мирового договору у 1945 році і почерез всі американсько-совєтські договори, всі ери „співіснування", „детанту" і договорів САЛТ-І і САЛТ-2 завжди була насичена або безмежною наївністю, або повним невіжеством у справах Сходу Европи та зокрема і спеціяльно у справах московського большевизму. Американські уряди і американське суспільство завжди дивилися на СССР, як на „Раша", як на імперію від Балтики по Владивосток над Тихим океаном і від Білого по Чорне море та вбачали в цій „Раша" господарський багатопростірний обшир, вигідний для американської закордонної торгівлі. Німб Ф. Д. Рузвелта, великого реформатора у внутрішній соціяльно-економічній ділянці, все ще не потах і все ще нема об'єктивної критики його злощасної закордонної політики, його ролі насправжнього творця совєтської імперії в межах, про які не мріяв ніякий російський імперіяліст. Але млин Господній меле поволі але безперервно і послідовно і найбільш поширена брехня не всилі зберегтися на віки вічні. Аґресивність совєтської імперської політики на всіх континентах світу перетягає струну. Після перетворення Куби у свого сателіта йде процес створення „другої Куби" з Нікараґуа із загрозою для комунізації Ель Сальвадору і цілої Центральної Америки. Розміщення совєтських ракет з націленням на Західню Европу налякало европейських членів НАТО.

Останній „корейський інцидент" обурив ввесь культурний світ. Вперше за існування Об'єднаних Націй, що їх співосновником був Совєтський Союз, їхня Рада Безпеки прийняла рішення дев'яти голосами проти двох поруч із чотирьома, що „стримались", резолюцію хоч без названня СССР за іменем — з натавруванням Совєтського Союзу за вбивство 269 цивільних невинних осіб. Вперше в історії Америки її теперішній Президент висловлювався про кремлівських володарів, як про брехунів і небезпечних змовників проти безпеки світу і Конґрес прийняв протисовєтську резолюцію.

Пригадується, що коли Ричард Ніксон, ще як сенатор, почав кампанію проти інфільтрації совєтської аґентури в державному апараті, тодішній президент Гаррі Труман сказав, що Ніксон ганяється за „червоним оселедцем". Але Альжира Гісса таки засудили на п'ять років в'язниці за кривоприсягу, що він не передав совєтському аґентові засекречених документів. І це тільки в Америці можливе, щоб після виходу з в'язниці Альжира Гісса Принстонський університет запросив його до себе, як професора.

Проте всі ті дивогляди таки кінчаються. На наших очах змінюється атмосфера в Америці. Наша редакція дізналася, що знайома одного з українців, що його також переслідують як німецького „коляборанта", написала до Білого Дому, звертаючи увагу, що всі документи проти її брата — зфабриковані большевиками. Дістала відповідь, що ця справа буде предметом розгляду на Крайовій Раді Безпеки. Починають вже призадумуватися, чому не шукають за „коляборантами" між росіянами, ані за оцілілими членами „юденратів" (здебільша їх німці винищили), які для рятування свого життя видавали на смерть своїх земляків. Наростають кадри дійсних, совісних і добрих совєтологів, минається атмосфера русофільства, створена ще царськими істориками, які нахлинули до ЗСА після упадку царату. Ця атмосфера ще остаточно не зникла, не зникло задурманення величчю „Раша", але швидким темпом іде процес протверезіння. Це нова і сприятлива коньюнктура і тільки треба вміти використати її.

Іван Гвать

В УКРАЇНІ ПОГРОЖУЮТЬ ВІРУЮЧИМ УКЦЕРКВИ

II.

Честь і слава совєтським психіятрам, за їхню працю. Адже вони крім „лікування" інакодумців і релігійних, — вони ще й ідентичність особи спроможні ствердити. Ох, і досконалою є совєтська психіятрія! Після чергового успіху психіятрів, у редакції газети „Вільна Україна", — читаємо в статті, — „сплеснули руками", неймовірно зраділи. Та ж це той самий Будзінський, що постійно відгукується на наші статті! Він постійно пише нам листи, „не промине оказії, щоб не уточнити, щоб не виправити, не спростувати викладених фактів", що їх з таким трудом і запопадливістю монтують львівські журналісти в статтях проти УКЦ. Радости серед писак не було кінця, бо нарешті Будзінський „попався в сіті". Та ж редакція не могла вже нормально працювати: постійно треба було конфронтувати антикатолицьку аргументацію з його заувагами чи спростуваннями. А о. Будзінський, видно, старанно читав ці статті, бо їдко признає писака — „чіплявся мало не кожного рядка".

Та ще й не боявся при цьому згадати, що він не визнає рішень тзв. львівського собору з 1946 р., на якому політруки зліквідували офіційну діяльність УКЦеркви. Ох, і нахаба ж той Будзінський, — відгонить від статті у „Вільній Україні". Та ж він, — читаємо далі, — „хоче замовчати три з половиною століття кривавої боротьби українського і білоруського народів проти насильного насадження католицизму". Той Будзінський шанує ієрархію УКЦ, тих „зрадників", що „намагалися відірвати українців від братів-росіян". А що все було так, львівський писака в цьому не сумнівається та запевняє, що можна зібрати „десятки тисяч" свідчень, що було саме так, не інакше. Очевидно, коли він пише про „кривавий шлях" унії на Україні, то не має на увазі свідчення-документи тих українських уніятів, що стали жертвою кривавих розправ царських орд на Холмщині й Підляшші минулого століття. Не має він, зрозуміло, на думці ні події з 1941 року в Галичині, коли та дика орда на чолі з бобринськими та євлогіями „рятувала" бідних уніятів. А потім ще була осінь 1939 року. Були роки 1940-41, коли то львівські в'язниці не могли поміщати жертв червоного (також зі Сходу) терору, коли то не було куди подіти трупів замордованих українців. А Вінниця? А сотка розстріляних у Самборі? Воїстину, є десятки тисяч свідчень про „кривавий шлях" УКЦ. Цю криваву баню — знаємо, хто її зготував не забудемо!

Та про ці історичні „епізоди" львівський писака, ані чичирк. Джерела історії, з яких він учився про історію УКЦ, — пише він у своїй статті, — це совєтські підручники історії й — дослівно — „з популярних видань, таких, як, наприклад, „Що таке унія" Ярослава Галана.

Розуміємо і співчуваємо. Простім землякові — львівському журналістові, коли він стріляє на історію УКЦ з рогачки, а переконаний, що це калашніков". Тепер це ясно, чому ця лють проти о. Будзінського. Священик Будзінський вивчав історію України зі солідних джерел, не з галанівських, тому він може уточнити, виправити писання сучасних львівських журналістів, які знають свою історію з совєтських (яких же інших!) підручників. Дійсно, можна мати тільки співчуття, адже протягом 60-ох років ці підручники так часто „достосовувано", що годі вже розібратись, що історія, а що — фантазія!

Та ідім до речі! Що скоїв о. Будзінський? Чого вештався він десь там, нібито біля кордонів? Де це було, зі статті довідатися не можна це ж сувора таємниця. А нам і несуттєва, адже прикордонна смуга, це в Совєтському Союзі поняття — ой, і широке! В залежності від потреби, вихованці теперішнього ґенсека — війська КҐБ, що на сторожі імперських кордонів — можуть прикордонну смугу то розтягувати в напрямі Кремля (щоб „свої" надто не привикали на свободу подорожування), то від Кремля, в напрямі... аж до Кабулу, щоб також чужі полюбили совєтську власть. Іншими словами: прикордонна смуга в СССР може бути такою широкою, як „широка страна моя родная".

Совєтським прикордонникам треба висловити признання, що вони на о. Будзінського не стріляли, а тільки „затримали" й передали колеґам-психіятрам. Дійсно, гуманний поступок, якщо пригадати „епізод" з корейським пасажирським літаком.

Але що шукав старушок о. Будзінський десь там, що звуть прикордонною смугою „у найвіддаленіших закутках Львівщини"? Може він виконував шпигунське доручення американських мілітаристів? (Тепер мало що не кожен віруючий в СССР — агент західніх мілітаристів). Та стаття в газеті „Вільна Україна" про таку можливість мовчить. Може о. Будзінський контрабандою займався; торгував західньої марки папіросами, може джинсами? В статті про таке ні натяку. То може таки хотів старушок чкурнути? Набрид совєтський рай, захотілось до капіталістичного пекла? Ані таке підозріння львівська газета не висловлює. Отець Будзінський — це б можна подумати — совєтську власть на рідній землі любить. Але щось він там, десь там біля кордонів робив. чим займався?

І нарешті! Останні вісім рядків статті про „комівояжера". Ох, і напруження, ох, яка кульмінація, щось як у фільмах Гічкока!... Нарешті таємницю розкрито. Довідуємось, що о. Будзінський „бродив" по селах і „настороженó озирався", — ще б пак не озиратись! В цьому ми також не сумніваємось!

І озирався, і озираючись... дітей христив, то по церковному вінчав, то похорони справляв, і все це — в обряді Української Католицької Церкви. Чи ж він „з ума зійшов"? І він, нахаба, має відвагу „підкопувати" могутність „союзу нерушимих"?! Та ж товариш Андропов уже давно сказав (тепер тільки повторює), що з такими негідниками він легко дає собі раду. Ну і дійсно,

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виставка Я. Стадника в ґалерії ЕКО в Дітройті

Мистецька індивідуальність Ярослава Стадника виразна та переконлива. Ясно і недвозначно головним елементом його малювання є колір. Байдуже який сюжет картини, краєвид, квіти чи мертва природа, ця, здавалося б розбурхана стихія кольорів усе ж таки приборкана та підкорена основному задумові. Його бажання дати кольорові якнайбільше свободи і рівночасно схопити його в певні рамки, найбільш маркантно проявляється у кількох картинах, де навіть малі площі фарб обведені чорною лінією, що до певної міри нагадує методу французького маляра Руо. Це також техніка церковних вітражів. Його олійні пастелі доходять до такого кольористичного насилення, що навіть небосклін набирає барв краєвиду. В картині „Вівці" — поодинокі, передні переходять у глибині в одну широку річку, що прямо заливає ціле запілля. У ньому багато сонця і він студіює його ефект на сюжет.

Його краєвиди — це нереальне відтворення дійсности. Вони зродились в його уяві та інтуїції, але щирістю вияву не дозволяють думки, що вони штучні. Він також майстер схоплення настрою. Осінній краєвид із ключем відлітаючих журавлів та дівчиною, що рухом руки прощає їх в далеку дорогу, це рівночасно туга за ними та прощання з літом. Знову „Жнива" — це розпалена до білого жара літа, а наставлені стіжки — це спогад про наші поля. І його пшениця є дійсно золота, а маки дійсно червоні, що разом творять привабливу симфонію барв.

Виставлено було також декілька ікон. У них також виявлений його індивідуальний стиль. Вони в — протилежності до візантійських зразків — багаті в ясні кольори. Коли ті клясичні твори відтворювали радше духовий світ, в якому немає руху та почувань, його ікони живі та більш людяні, де лице матері виявляє ніжність любови. Достосовуючись до настрою картини, він часто там вплітає людські постаті, хоча виразно говорить, що вони не є головним предметом його заінтересування. Він безперечно своїми картинами співає чарівний гимн природі, красу якої він до певної міри ідеалізує. У в цьому способі схоплення природи, в цьому його світовідчуванні, віддзеркалюється його українська душа. Тут і там безперечно можна відчути вплив того чи іншого маляра, того чи іншого стилю. Наприклад, мертва природа має на собі знам'я кубізму, але як воно зм'якшене, яке воно тепліше. В його картинах відкриваємо легко відбитку нашої духовости.

Виставка проходила в ґалерії ЕКО від 23-го вересня до 2-го жовтня.

Володимир Баран

Лев Яцкевич

ЧОМУ „СОЛІДАРНІСТЬ" ПРОГРАЛА

У лотиській газеті „Лаікс", що виходить в Ню Йорку, нещодавно надруковано цікаву статтю пера лотиського журналіста Альберта Райдоніса, на тему причин невдачі внутрішньої, польської революції, під прапором „Солідарности".

На його думку, ця динамічно закроєна акція зазнала невдачі не з вини Москви, але з вини самих поляків. У своїх бо вимогах вони пішли задалеко та у висліді зробили цю саму тактичну помилку, що мадяри і чехи. Сьогодні „Солідарність" уже не має вороття і їй залишилося тільки оперетковe вимахування п'ястуками. „Солідарність" програла тому, що поляки не взяли до уваги таких аспектів дійсности: 1) Москва не може, за жадних умов, дозволити Польщі на зміну комуністичного устрою та визволення з-під гегемонії Совєтського Союзу, бо це стало б початком її кінця. 2) „Солідарність" не взяла до уваги тієї можливости, що у випадку затяжного конфлікту з Польщею, Москва покладе на терези цього конфлікту все: свою армію, партію та всемогуче КҐБ, з основною метою зламати опір Польщі, без уваги на те, скільки це мало б її коштувати.

Причин цієї настанови Москви, слід шукати в геополітичнім положенні Польщі. Совєтський Союз не може, в ніякому випадку, дозволити на існування в центрі своєї імперії держави з цілком відмінним устроєм та політичною ідеологією. З цієї причини — скоріше, чи пізніше мусіло б прийти до збройної конфронтації Москви з Польщею.

Доцьогочасні дві конфронтації з Москвою: у Будапешті та Празі, виявили, що Польща не може розраховувати на допомогу вільного світу чи манити себе можливістю загальної революції у Совєтськім Союзі. Якщо йдеться про збройну конфронтацію (у випадку вторгнення на терен Польщі совєтського війська), то ця конфронтація була б короткотривалою, навіть, якщо б ціла польська Армія перейшла на сторону „Солідарности", з уваги на те, що польській Армії вистачило б амуніції — на несповна три дні.

По блискучих успіхах „Солідарности", поляки здобули багато політичних та соціяльних концесій. І тут саме, вони зробили основну, тактичну помилку, бо замість стриматися з вимогою нових концесій та застосувати совєтську тактику „повільного крокування вперед", вони поставили все на одну карту, та заграли „вабанк втрачаючи, у висліді, всі доцьогочасні досягнення, включно з своїм революційним вождем Валенсою. Якщо б „Солідарність" почекала з новими вимогами до цього часу, аж Совєтський Союз був би приневолений зробити збройну інвазію в Польщі для допомоги Ярузельському, тоді вільний світ мав би у своїх руках цілком інші козирі.

А так, замість ще одної інвазії Москви на територію свого сателіта, відбулася внутрішня інвазія у Польщі, що її започаткував несподівано генерал Ярузельський, дарма що вона була заплянована та керована Москвою.

Поляки у своїм останнім зриві за свободу виявилися непоправними мрійниками. Це мрійництво коштувало полякам досі три невдачні повстання (якщо брати до уваги останнє повстання у Варшаві, в 1944 р.) та зв'язані з ними розбори Польщі. Це мрійництво та, частково, запаморочення від успіхів, дало можливість польському комуністичному урядові, в Польщі заскочити „Солідарність" та її зліквідувати.

До речі, комуністичний уряд в Польщі не має іншої альтернативи, тільки цю, яку подиктувала йому Москва. Підтвердив це заступник прем'єра Польщі, міністер Раковський, виправдуючи внутрішню інвазію ген. Ярузельського такими словами: „Нам залишилося до вибору тільки дві можливості: зла або дуже зла". Іншими словами, або дозволити на вторгнення до Польщі совєтських військ, або зробити порядок самим. Ярузельський вибрав цю другу альтернативу.

У висліді пацифікаційної акції ген. Ярузельського, зіпхнуто „Солідарність" до підземелля. Якщо, проте вона досі живе, то завдячує це, у великій мірі, Католицькій Церкві, що становить в Польщі більшу силу, ніж комуністична партія.

І в тому основується сила Польщі та її надія на краще майбутнє!

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

А ПРО ТЕХНІЧНОГО РЕДАКТОРА ЗАБУЛИ

З великою цікавістю перечитала я рецензію сеньйора наших журналістів ред. Івана Кедрина у „Свободі" ч. 175 з 15-го вересня ц. р.) п. н. „Галина Мазепа — величава монографія мисткині".

Обширна рецензія, яку попереджують міркування про здобутки української спільноти на полі мистецьких монографій у вільному світі, підтверджує моє захоплення цим новим українським здобутком на тому полі. Тому належиться велике признання усім тим, що причинилися до появи цієї монографії, що і слушно висловив шановний автор.

Все ж, саме у таких мистецьких виданнях, заслуга не лише тих, які дають книжці ім'я своєю інституцією чи своїми фаховими статтями, але у великій мірі доброго технічного редактора, який дбає про те, щоб мистецьке оформлення видання було на високому рівні. На жаль про таких людей не завжди згадується і не завжди підкреслюється важливість їхньої праці та їхнього мистецького і фахового знання.

Я певна, що у випадку рецензії ред. І. Кедрина тільки через недогляд не згадано ні словом про технічного редактора монографії про Галину Мазепу, Ігоря Зубенка, ім'я якого стоїть скромно поруч видавця та авторів двох статтей у книжці. А йому належиться в тому випадку виїмкове признання усіх тих щасливців, що мають цю особливу книжку на руках.

Ольга Кузьмович

Ню Йорк, Н. Й.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Василь Витвицький

КОМПОЗИТОРИ І — КОМПОЗИТОРКИ

I.

На протязі своєї історії музика була довгі часи виключно чоловічою сферою діяння. Так було не тільки в творчо-композиторській царині, але й на полі музикознавства, виконавства й музично-педагогічної праці. В ділянці музично-виконавчій і то однаково на полі виконавства вокального, як теж інструментального - добою перелому стало щойно XIX сторіччя. Вслід за цим жінки стали щораз більше виявлятися як вчителі музики, а згодом і як музикознавці.

Все таки твердо втримувалося переконання, що творча музична спроможність є поза засягом жіночої половини людського роду. Ряди провідних композиторів від Палестріни, Баха й Генделя почавши, а на Вагнері, Ріхарді Штравсі й Бартоку скінчивши, мали свою незаперечну вимогу. Правда тут і там появилися твори жінок-композиторок, та — поперше — це були винятки, подруге твори ці своєю якістю не могли стати у ряді з творами передових композиторів. Втримувалося переконання, що мелодична інвенція, тобто мелодіотворча спроможність, як і опанування більших музичних форм з їхніми естетично-конструкційними вимогами — діло таки чоловіче.

У свому віршованому романі присвяченому леґендарній народній піснярці Марусі Чурай. Ліна Костенко заторкує це питання. Грицева мати, говорячи про складання, чи пак видумування нових пісень, каже: „на це дівкам не вчеплено кебети" або „Таких дівок на світі не буває, хіба для цього дівці голова?"

Розглядаючи це питання без упередження, варто приглянутись передусім народній творчості. Варто спитати: хто творив і виспівував цілі цикли пісень типово жіночого змісту. Наприклад — веснянки. Хто виспівував „Хилітеся, густі лози, звідкіль вітер віє, дивітеся, карі очі, звідкіль милий їде"" або „В кінці греблі шумлять верби, що я насадила. Нема того козаченька, що я полюбила", або „Не по правді, мій миленький, ти зі мною живеш", чи „Ой, пряду, пряду, спатоньки хочу". Таких прикладів можна назбирати не десятками, чи сотнями, а тисячами. На питання, хто їх творив і виспівував відповідь може бути тільки одна. Так же само мусіла бути основа для леґенд про згадану вгорі Марусю Чурай, про яку Ліна Костенко каже: „Ця дівчина не просто так, Маруся. Це голос наш. Це — пісня. Це душа".

Коли ж стоїть питання про жіночу музично-творчу спроможність і передусім про опанування композиторської техніки, то тут — як це не раз бувало — відповідь дало саме життя. У перших десятиліттях XX сторіччя у композиторських клясах деяких консерваторій стали появлятися студентки. Цікаво, що з-поміж ближчих і дальших сусідів України одні з перших і одні з найчисленніших були — грузини. Для нас не менш цікаво, що між творами одної з них, Мері Давиташвілі, поруч з оркестровою сюїтою й увертюрою та фортепіяновим концертом знайшлася „Пісня про Лесю Українку", написана для сопрано сольо, жіночого хору й фортепіяну. Скоро стали відзиватися жіночі голоси з різних країн, а саме з Еспанії, Латвії, Росії та інших. У Польщі одна композиторка прямо здивувала своїх колеґ і своїх слухачів глибиною і новизною своєї музичної мови. Ґражина Бацевіч (1913-1969) замолоду відзначалася як знаменитий виконавець на скрипці. Ця обставина вплинула на панівне становище струнних інструментів у її творчості. В ній сім скрипкових концертів, два віольончельові, сім струнних квартетів і ряд творів для струнної оркестри. Її твори увійшли у світовий музичний репертуар, а багато з них удостоїлося польських та міжнародних відзначень і нагород.

На українських землях періодом, в якому — так би мовити — рушив лід, були 1930 роки. В тому часі дали про себе знати три композитори: Стефанія Туркевич, Таїсія Шутенко і Людмила Ярошевська. Виступ С. Туркевич на поле композиторської праці влегшував якоюсь мірою факт, що вона належала до активної у Львові музичної династії. Батько о. Іван Туркевич був хоровим дириґентом, брат Лев відзначився як першорядний оперний і оркестровий дириґент, сестра Ірина була солісткою — співачкою. Стефанія Туркевич-Лукіянович (1898-1977) закінчила композиторські студії в Празі майже одночасно з цілим рядом інших українських музик. Вона виявилася на різних полях творчости: опера „Мавка", чотири симфонії, дві симфонічні поеми, камерні твори, фортепіянові, сольоспіви. Василь Барвінський у своїй рецензії писав 1937 року про один з творів композиторки, що це твір сміливий і гармонічно барвистий. Знову ж Антін Рудницький у свому огляді „Українська Музика" (Мюнхен, 1963, ст. 169) писав про її твори: „Музична мова цих творів смілива, модерна, безкомпромісова".

В композиторському доробку Т. Шутенко (нар. в Харкові 1905 р.) симфонія „Кармалюк", струнний квартет, 16 творів для бандури, хори, сольоспіви, пісні для дітей. Між творами Л. Ярошевської)нар. в Києві 1906 р.) опера „Дівчина і смерть", балет „Венецький купець" (за Шекспіром), оркестрові твори, фортепіянові (між ними „Фантазія на гуцульські теми"), сольоспіви на слова П. Тичини. М. Рильського та інші.

У другій половині цього сторіччя жіночі композиторські голоси стали куди численніші й голосніші. Так у діяльності Богдани Фільц композиторська праця поєднується з музикознавчою. У одній з-поміж своїх музикознавчих праць авторка розглядає основні творчі напрямки та розвиток жанру хорових обробок українських народних пісень, починаючи від Миколи Лисенка, а кінчаючи Леонідом Грабовським. На її думку художні обробки народних пісень є „найдемократичнішим жанром музики". Між творами Б. Фільц: „Верховинська рапсодія" для оркестри, фортепіяновий концерт, цілий ряд фортепіянових творів і численні сольоспіви на слова Т. Шевченка, Лесі Українки, А. Міцкевича, О. Олеся, В. Сосюри.

Не менше різноманітна творчість Юдити Рожавської: оркестрові твори, скрипкові, фортепіянові, опера, балет. Проте увагу композиторки найбільше притягає можливість музичної інтерпретації поетичних текстів у формі сольоспівів із фортепіяном. Крім довгого ряду творів українських поетів, композиторка сягає до світової поетичної скарбниці, до творів Байрона, Міцкевича, Бальмонта, Лонґфелло. Між її сольоспівами окремо виділяються три цикли дитячих пісень: „Пісні-малюнки", „Пісні-прислів'я" і „Пісні-загадки".

(Продовження буде)

ПРО ЖИТТЯ І ПРАЦЮ О. СТЕПАНА БІЛЯКА

(40 ЛІТ СВЯЩЕНСТВА)

(Н. Н.).–Третього жовтня 1983 року минуло 40 років священства о. Степана Біляка, колишнього довголітнього настоятеля української православної митрополичої катедри св. Володимира Великого у Філядельфії, Па.

Ювілят о. Степан Біляк народився 17-го серпня 1917 року в Ужгороді, Закарпатська Україна, в родині побожних батьків Михайла й Марії, з роду Ґалик (обоє вже померли).

Учитись почав Степан в народній школі (1923-27); в реальній гімназії в Ужгороді, а закінчив середню освіту в Мукачеві в 1935 році. Богословську освіту здобув в духовних семінаріях в Ужгороді і в Мукачеві (на Чернечій Горі), роки 1935-1939; останні іспити зложив перед Богословською Православною Іспитовою Комісією у Варшаві.

Священичі свячення одержав 3-го жовтня 1943 року в православній катедрі св. Марії Магдалини також у Варшаві. Його святителем був Блаженніший Владика Діонісій Валединський, Митрополит Православної Автокефальної Церкви у Польщі. Зараз же після одержання Св. Тайни священства Блаженніший Владика Діонісій призначив о. Степана Біляка помічником настоятеля УП Церкви св. Архистратига Михаїла в Берліні, Німеччина. На тому становищі о. С. Біляк був аж до кінця Другої світової війни — до 1945 року.

Коротко перед упадком Берліну о. Степан Біляк разом з родиною (паніматкою Оленою і дочкою Іриною) переїхали до Ґосляру (Ґрац), де він організував українську православну парафію св. Миколая, що мала 500 родин (переважно пере-

Отець-протопресвітер Степан Біляк

міщених осіб) у своєму складі. Рік пізніше парафія ліквідувалася з огляду на близькість совєтської окупаційної армії, а всі її члени переселилися до інших західніх місцевостей.

В грудні 1946 року Блаженніший Владика Митрополит Полікарп призначив о. Степана викладачем релігії і латинської мови в молодших клясах таборової гімназії в м. Галлендорфі. В 1947 році о. Степан переселився до Райне у Вестфалії і там знову організував велику українську православну парафію св. Миколая, яка мала одну тисячу родин у своєму складі. Він працював у ній душпастирем, учителем релігії та історії в народній школі і таборовій гімназії аж до часу виїзду о. Степана Біляка до ЗСА 30-го грудня 1949 року.

З допомогою Блаженнішого Владики Митрополита Іоана Теодоровича 13-го січня, 1950 року, о. Степан Біляк з родиною прибув до Ню Йорку. По трьох тижнях перебування в Ню Йорку о. С. Біляка було призначено настоятелем УП Церкви Святого Успіння Пресвятої Богородиці в Джонсі, Оклагома. Хоч там він працював лише десять місяців, під його духовним проводом парафія здобула нову церкву і купила дім для священика.

Після Собору Поєднання в грудні 1950 року призначено о. Степана настоятелем церкви св. Архистратига Михаїла в Міннеаполісі, Міннесота.

В Міннеаполісі працював о. С. Біляк на протязі шести років, де здобув велику пошану за свою багатогранну працю серед усіх українців „міст-близнят". Під його духовним проводом громада св. Архистратига Михаїла зросла, перетворившись у єдину дружню велику християнську родину, збагатившись високими моральними та матеріяльними цінностями. З його ініціятиви поставлено іконостас та відновлено старі українські обрядові звичаї в Богослуженнях.

Проповіді о. Степана були змістовні, насичені глибоким релігійним та національним змістом. Повсякдение піклування людьми, які в тій чи іншій потребі зверталися до пароха, починаючи від духовного заспокоювання тяжкохворих та відвідування їх по домах, шпиталях і сенаторіях й кінчаючи оформленням громадянських паперів та влаштуванням людей на різні праці по фабриках, ресторанах та інших установах, було о. Степана щохвилинною діяльністю.

Проводив отець-ювілят також вельми корисну різну громадську діяльність, зокрема виконуванням обов'язків голови філії УККА. В цій громадський праці він завжди був толерантний до всіх політичних груп і завжди стояв осторонь від партійний і внутрішньо-групових конфліктів і за цю працю його шанували всі. На власне бажання і за згодою Консисторії о. Степан був призначений настоятелем УП Церкви св. Архистратига Михаїла у Вунсакеті, Ровд Айленд. По двох роках праці у Вунсакеті його призначили настоятелем УПЦ Святого Вознесіння в Пассейку, Ню Джерзі. За стараням о. Біляка збудовано тут цінний іконостас, відновлено старі українські обрядові звичаї у відправах церковних і започатковано Будівельний фонд на будову нової церкви.

У листопаді 1963 року, на запрошення уряду української православної катедри св. Володимира у Філядельфії, Па., Консисторія УПЦ в ЗСА, з благословення Блаженнішого Владики Митрополита Іоана, призначила о. С. Біляка настоятелем Митрополичої катедри св. Володимира, де він працював понад 18 років аж до часу вибрання його головою Консисторії УПЦ в ЗСА 30-го травня 1981 року.

За десять років настоятельства о. Степана Біляка катедра св. Володимира у Філядельфії під його духовним проводом виконала велику корисну працю. Куплено дві площі: одну під будову нового храму, а другу на паркування автомашин; куплено новий парафіяльний дім для священика і збудовано нову церкву-катедру, а все це виконано на протязі трьох років його настоятельства.

11-го вересня 1966 року, в день посвячення новозбудованої катедри св. Володимира, за ревну працю в Українській Православній Церкві за „чвертьстоліття, особливо ж за труди й провід при воздвигненні новозбудованої катедри", Владика Митрополит Іоан нагородив о. Степана Біляка Митрою.

В 1972 році катедральна громада св. Володимира спалила „моргедж", сплатила свій борг УНСоюзові (за шість років) понад 250 000 долярів. Були тут встановлені кольорові вікна „вітражі", три мозаїчні ікони: дві на передній стіні з боків іконостасу, одну запрестольну ікону Спасителя; було інстальовано систему охолодження церкви і огороджено катедру новим парканом.

Того ж 1972 року в місяці травні Блаженніший Владика Митрополит Мстислав нагородив о. Степана Біляка саном протопресвітерства.

Окрім звичайної парафіяльної праці, отець-протопресвітер Степан Біляк на протязі десяти років виконував обов'язки заступника голови Консисторії, члена Ради Митрополії, декана філядельфійського деканату (15 років), духовного дорадника Української Православної Ліги; а на Десятому Соборі УПЦ в ЗСА о. протопресвітера Степана Біляка було обрано головою Консисторії. На цьому пості він працював два роки, але, на превеликий жаль, з причини недуги, за порадою двох лікарів, відійшов добровільно на заслужений відпочинок після 40 літ священства в Українській Православній Церкві.

Будучи ревним прихильником зорганізованого українського життя на поселеннях, о. протопресвітер також добровільно зактивізувався в найбільшій і найстаршій українській громадсько-фінансовій установі Північної Америки Українському Народному Союзі де він вже другу каденцію належить до Головного Уряду, будучи членом Контрольної Комісії УНС, з безпосереднім завданням — контролювати видавництво „Свободу", що він виконує з великою посвятою, не зважаючи тепер на далеку віддаль замешкання (Фльорида), а його поради й цінні думки щодо союзової праці радо слухає Екзекутива УНС і членство, які сподіваються і надалі бачити Отця-ювіляра в перших лавах зорганізованого союзового життя, бажаючи йому з приводу його Ювілею — славного сорокаріччя Священства — Многих і Благих Літ!

Протестна заява

(Продовження зі стор. 1)

Конференція Українських Політичних Партій і Організацій (КУППО) солідаризується з усіма захисниками національних мов в СССР та висловлює обновно свій рішучий протест проти чергового посилення Москвою лінґвіциду українського народу та інших народів СССР.

Злочинні пляни Москви вимагають від українців у вільному світі, у солідарності з діячами інших неросійських народів СССР, мобілізації всіх наших національних сил, щоб допомогти українському народові у його боротьбі з новою посиленою лінґвоцидною загрозою.

Тому Конференція Українських Політичних Партій і Організацій закликає всі українські організації і громадянство проводити наступні заходи: 1. Українські наукові, освітні, церковні, молодечі і громадсько-політичні організації мусять невідкладно сконцентрувати свою головну увагу на те, щоб компетентні державні і науково-громадські чинники держав нашого поселення вжили всіх можливих заходів опротестувати і невтралізувати злочинні наміри Москви.

2. Необхідно, щоб наступний Конгрес СКВУ поставив своєю головною метою розроблення й ухвалення ряду заходів для оборони українського народу від московського лінґвіциду.

3. Закликати українське громадянство до посиленої всебічної підтримки українського шкільництва у вільному світі, розбудови курсів української мови при університетах і інших школах країн нашого поселення, зокрема при таких українських науково-освітніх установах, як Гарвард, Український Вільний Університет у Мюнхені тощо. Необхідно утворювати і розбудовувати курси для підготовки викладачів української мови для наших шкіл та кандидатів для заавансованих студій при університетських катедрах. Необхідно максимально підтримувати працю загальновизнаних наукових установ, як НТШ УВАН, УНІГУ, УВУ та їхніх мовних відділів. Особливі зусилля необхідно уділяти приготуванню відповідних підручників мови і літератури та удосконаленню існуючих.

4. Необхідно особливо боротися за чистоту української мови в нашій пресі, книжкових публікаціях та в нашому побуті.

5. Докласти максимальних зусиль для розширення й удосконалення українських радіопередач в Україну з розкриттям злочинів московського лінґвіциду та показу успіхів українського шкільництва на Заході.

Ці й інші завдання під сучасну пору в обличчі дуже серйозної загрози — імператив нашої еміґрації.

Коли ґрізно посилився совєтсько-російський наступ на саме існування нашого народу, на його мову і національну самобутність нам треба максимально посилити нашу боротьбу з ворогом і докласти всіх зусиль для врятування нашого народу. Тільки практичними заходами розбудови українських позицій у вільному світі ми зумієсмо допомогти нашому народові у його найбільш критичний час.

Президія КУППО:
Роман Барановський — голова,
Михайло Воскобійник — заступник
Леонід Філь — секретар,
Анатоль Камінський — член.

ПОЛІТИЧНІ АНАЛІТИКИ думають, що неґритянський проповідник Джессі Джексон вже зайшов задалеко у своїй кампанії і тепер не зможе з неї легко вийти, не проголосивши своєї кандидатури на президента. В противному випадку він цілком загубить свій престиж здобутий на протязі тяжкої кількамісячної праці і потерплять ті програми, за які він і неґритянські лідери в Палаті Репрезентантів і Сенаті змагаються вже від довшого часу.

В Україні...

(Закінчення зі стор. 2)

мабуть хворий, треба було — і передано! — о. Будзінського в „чисті руки" совєтських психіятрів.

А львівський писака радіє. Має тепер нагоду „переїхатися по ньому" й вилити всю злість, усю ненависть на того Будзінського, який дозволяв собі правити його (мабуть і колеґ) статті, мав відвагу протестувати та ще й відверто заявляти, що не визнає ліквідації УКЦеркви. Вилаявся львівський писака в галанівському стилі, а погрожує — в андроповському стилі.

Стаття, про яку ми розповіли, появилася чотири місяці тому. Якою є доля о. Г. Будзінського під цю пору — нам невідомо. Відомо, однак, що статті такого змісту є своєрідною „кривавою увертюрою" — сиґналом, що неслухняному священикові треба нарешті фабрикувати справу, арештувати та організувати процес. А для тих, що з о. Будзінським зустрічаються, що його підтримують — це погроза: „до вас ми небаром доберемося також"!

Отцеві Будзінському починають фабрикувати процес. Блиснуть перед ним параграфи про „антирадянську" діяльність. Як це легко, як логічно. Режим не може стерпіти, що на Західній Україні є ще віруючі, є і священики забороненої УКЦеркви. Ця дійсність дошкулює кремлівським сатрапам та їхнім „гавляйтерам" у Києві і у Львові. Бож сучасна пожвавлена діяльність УКЦ — це заперечення тієї „добровільної" ліквідації УКЦ, це доказ, що не віруючі, а каґебісти ліквідували 1946 року Українську Католицьку Церкву.

Однак не зліквідували. Вона існує й буде існувати навіть тоді, коли б черговій жертві — о. Будзінському довелось пожертвувати свободою, здоров'ям чи навіть життям... в ім'я відданости своїй Церкві. Це стане тільки прикладом для наслідування.

У десятиріччя Свято-Покровської парафії

Заснована в Клівленді, Огайо, Блаженнішим Патріярхом Йосифом у 1973 році Парафія Покрова Пресвятої Богородиці, яка плекає обряд, традиції й мову Помісної УКЦеркви з року в рік з особливим пієтизмом відзначує ювілей й день уродин свого засновника й святителя Свято-Покровської обителі при 6810 Бродвю ровд у Пармі, Огайо.

Святкування 91-их уродин та 20-ліття виходу на волю Блаженнішого Патріярха Йосифа започатковано в неділю, 13-го березня ц. р., Святою Літургією у намірені достойного ювілята, що її відслужив настоятель Свято-Покровської парафії о. д-р Іван Тилявський. Після церковної відправи в парафіяльній авдиторії відбулась святочна програма, яка включала виступи: Свято-Покровського хору під диригуванням маестра Євгена Крука, Наталі Кріслатої, з деклямацією, інструментального тріо в складі: мгр Стефанія Стефанюк (скрипка), Марта Самійленко (фортепіяно) і Людмила Анікієнко (віольончеля), які виконали твори Баха й Моцарта. Святочну промову виголосив д-р Богдан Лончина з Дітройту.

На закінчення програми парафіяльна дітвора й молодь під проводом вчительок: О. Кость, Л. Рожі й М. Василини, виконали сценічну картину укладу О. Кость в якій зображено життьовий шлях Блаженнішого Патріярха Йосифа від Свято-Юрської гори, почерез тернисті роки ув'язнення і каторги в московських концентраційних таборах Сибіру до вічного міста Риму та його 20-літній змаг за збереження Української Церкви й Божого люду на поселеннях.

Кляси навчання релігії, які відбуваються виключно українською мовою систематично, кожного тижня, під проводом о. д-ра І. Тилявського й невтомних вчительок-катехиток Олі Кость, Люби Рожі, Марійки Василини і Марусі Гованець — це особливе досягнення Свято Покровської парафії. Навчання охоплює парафіяльний доріст у віці від 5-ти до 15-ти років життя і проходить у чотирьох групах. Крім релігії, особливу увагу присвячується обрядові й історії українського християнства. Одночасно ця парафіяльна молодь бере активну участь у житті своєї парафії, вивчає співи, деклямації і сценки.

Все те коштує труду й зусиль вчительок, а також батьків, які пильно дбають про те, щоб своєчасно доставити своїх дітей на навчання, чи проби, подбати про виготовлення відповідних строїв чи дати конечну допомогу вчителям.

У зв'язку із Ювілеєм Блаженнішого Патріярха Йосифа парафіяльна молодь підготовила особливі дари любови. В 1982 році виготовлено у формі сувою ювілейні побажання дітей із віршами, побажаннями, орнаментами й світлинами та описами їхнього навчання і праці. В 1983 році учні кляс релігії склали окремий альбом, як також залучили звукозапис із виведеної ними сценічної картини, присвяченої Блаженнішому Патріярхові. Ці дари безпосереднього вислову відданости й любови Блаженніший прийняв з помітним зворушенням, примістив їх у музеї та окремими листами висловив парафіяльній дітворі признання за їхню працю.

Врочисте перше Святе Причастя дітей в цьому році відбулось на терені Свято-Покровської парафії у неділю, 22-го травня. Було воно вислідом кількамісячної інтенсивної підготовки. Спільні молитви дітей українською мовою, спів церковних пісень, а навіть білі одяги першопричасників, прикрашені взорами української вишивки, нагадували про багато годин праці матерів і вчительок. На пам'ятку цього особливого дня діти одержали від отця настоятеля грамоти, ікони Христа-Чоловіколюбця й молитовники для молоді.

Ювілей десятиріччя Свято-Покровської Парафії відбудеться тут 15-го й 16-го жовтня ц. р.. Ювілейні святкування почнуться у суботу, 15-го жовтня, відправою Великої Вечірні з литією о годині 6-ій ввечері, до якої співатиме Свято-Покровський хор під диригуванням Євгена Крука. У неділю, 16-го жовтня, о годині 4-ій по полудні відправлена буде Торжественна Соборна Свята Літургія, а проповідь виголосить о. митрат Іван Сиротинський з Торонто.

В мистецькій частині святкувань виступить хор „Прометей" під батутою маестра Романа Андрушка із братньої парафії свв. Володимира й Ольги з Чикаго, а ювілейну промову виголосить її настоятель, о. митрат Маріян Бутринський. На Ювілеї виступить також молодий український оперовий співак бас-баритон С. Шкафаровський з Ню Йорку.

До святкувань цього Ювілею наполегливо готується Парафіяльна рада під проводом о. д-ра Івана Тилявського та всі припарафіяльні організації: Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці, Братство Молоді ім. св. Архистратига Михаїла, Братство св. Юрія Переможця й церковний хор під диригуванням маестра Є. Крука.

Журнал „Вісті" парафії Покрова Пресвятої Богородиці, який теж відзначує десятиріччя своєї появи, відмітить цей ювілей окремими ювілейними виданнями.

До участи у цих ювілейних святкуваннях традиційної Свято-Покровської Парафії запрошується всіх парафіян, прихожан та гостей.

Ювілейний комітет

Ст. Катаринс вшанував пам'ять жертв Великого голоду

Вже на весні цього року на пленарному засіданні Відділу КУК постановлено вшанувати пам'ять жертв Великого голоду в Україні в 1932-33 роках. Для плянування і підготовки створився окремий Комітет, який очолив голова Відділу КУК адв. Б. Долішний, а членами Комітету добровільно зголосилися зразу ж, а деякі пізніше: о. д-р Н. Комар, П. Струк, В. Авраменко, Я. Сташинський, Я. Гальчук, Ф. Ткаченко, М. Головаш, д-р І. Грабовський, М. Боровський, С. Гарас, А. Кузич, М. Боровська, М. Неприла і панночки Х. Федів і О. Бурак.

Комітет сходився на засідання майже кожного тижня, щоб радити і плянувати відповідне вшанування пам'яті жертв страшного голоду. У висліді нарад і дискусій постановлено відбути дві маніфестації — першу 11-го вересня в залі Українського Чорноморського Дому, так би мовити, лише для українців, а другу — тиждень пізніше в неділю, 18-го вересня, жалобний похід вулицями міста і масове віче у міському парку Монтебельо для всіх мешканців С. Катаринс і околиці.

В неділю, 11-го вересня, у всіх українських церквах відправлено заупокійні панахиди, а по полудні коло 300 людей прийшли до залі на „голодний" обід, під час якого присутні одержали кусок черствого житнього хліба і склянку холодної води. Пожива ця була дуже скромна, зате душі могли насититися доохочу. Вже сама декорація сцени з малюнком конаючих з голоду людей і символічна чорна домовина з відповідним написом викликали глибоке враження.

Після вступного слова адв. Б. Долішного з виясненням, чого ми тут зійшлися, о. д-р Комар відмовив спеціяльно укладену молитву, якою викликав зворушливий настрій у присутніх. Вслід за цим парох української православної церкви св. Юрія о. Тарас Славченко поділився з присутніми своїми споминами з того жахливого часу. Потім учитель С. Корнецький з почуттям прочитав поему М. Руденка „Хрест", а учень Рідної Школи ім. Т. Шевченка Андрій Савчук дуже добре продеклямував поему „1933 рік".

Головну доповідь про голодовий і інші українські голокости виголосив проф. Е. Рослицький з Лондону. Він підкреслив, що Україна пережила і переживає не лише голодовий голокост, але й культурний і мовний не лише в Україні, але також і в діяспорі. Найгірше, що деякі голокости спричинюють самі українці добровільно. Перед закінченням зголосився ще один із тих людей, які пережили голод, і дуже настроєво змалював трагідію страшного голоду в Україні.

Інший характер мав жалобний похід і маніфестація у парку 18-го вересня. В саме полудне зібрані на площі Філії УНО коло 400 осіб різного віку рушили походом вулицями Ніягара, Веллянд і Онтаріо до парку Монтебельо. Похід формував і ним вміло проводив мгр Орест Гарас зі своїми впорядниками. На чолі походу йшли люди з хрестами, потім національні і організаційні прапори, символічна домовина з виразним написом про голодовий морд Москвою мільйонів українців, за ними транспарант, молодіжні організації і всі учасники походу, що несли багато написів, які приготовив Я. Сташинський з помічниками.

Після приходу до парку, де вже чекали ті, які не могли йти, запрошені гості і деякі співмешканці не-українці, відспівано канадський гимн, а потім парохи української католицької церкви свв. Кирила і Методія о. д-р Н. Комар, української православної церкви св. Юрія о. Т. Славченко і української католицької церкви св. Івана Євангелиста о. д-р Дацко відправили соборну Панахиду. Після Панахиди адв. Долішний просив до слова посадника міста Р. Адамса, послів до федерального парляменту Дж. Ріда і Ґ. Парента. Від Центрально-Східньо европейських народів говорив писар цієї організації А. Коссовський. Всі вони засуджували ганебний злочин Москви і обіцяли робити все, що в їх силах, щоб ніколи не повторився подібний злочин.

Перед закінченням коротко, але дуже змістовно про голод в Україні поінформував присутніх мгр М. Царинник, який на основі документів того часу і пізніших років (1933-34-35), знайдених в архівах різних держав ствердив, що західні держави добре знали про голод в Україні, але з різних причин мовчали про це.

Українським славнем закінчено цю маніфестацію.

Слід додати, що про ті маніфестації адв. Б. Долішний кілька разів інформував по радіо, а по кожній маніфестації на першій сторинці щоденника „Ст. Катаринс Стандард" були поміщені на першій сторинці великі знімки з відповідними інформативними статтями. Коли ж додати ще й те, що провідник походу і його помічники роздали 1000 роз'яснювальних памфлетів зустрічним людям, то цей спосіб вшанування пам'яті жертв голоду було наскрізь позитивним. Щира подяка належиться всім, що причинилися до успіху, зокрема голові Відділу КУК адв. Долішному, який пожертвував багато годин праці і роздумів цій імпрезі.

Одне недомагання, на яке хочу звернути увагу, — це байдужість людей українського походження до таких загальноукраїнських маніфестацій, бо присутність 300 чи 500 осіб на 6000 українців в Ст. Катаринсі, а 12,000 з околицею, це абсолютно мало. Щось треба придумати і робити, щоб тих людей збудити і заінтересувати українським справами.

К. Фіцик

З діяльности ООЧСУ в Клівленді

Цьогорічний літній сезон започатковано тут Святом героїв, яке відбулося у неділю, 15-го травня ц.р., й проходило під знаком століття від дня народження ідеолога українського націоналізму д-ра Дмитра Донцова.

Святкування розпочались відправою Панахиди за упокій поляглих борців за волю України, що її відслужив о. декан Михайло Федорович в церкві св. Йосафата. Після церковної відправи в залі школи св. Йосафата відбулись святочні сходини.

Програму відкрив голова 3-го Відділу ООЧСУ Микола Поглід, привітавши членство і громадянство. Він коротко згадав ті найважливіші події, що їх у цьому році відзначують українці у вільному світі. Це, в першу чергу, болюче 50-ліття голодової облоги України Москвою, яке ставить перед українською спільнотою особливе завдання нап'ятнувати перед усім світом цей найбільш варварський злочин Москви у XX столітті.

В 1983 році припадає теж століття народження мислителя й ідеолога Дмитра Донцова, який упродовж 1930 років мав рішальний вплив на формування світогляду молодого покоління, яке творило лави борців 1940-их років. Потім до слова був запрошений мгр Іван Микита, який цій тематиці присвятив цікаво опрацьовану доповідь. Програму закінчив рецитацією сумівець Мирон Лішнянський, а присутні проспівали гимн „Не пора".

Сорок другі роковини відновлення української державности Актом з 30-го червня 1941 року у Львові відсвятковано в неділю, 26-го червня ц.р. Святкування проходили на оселі СУМА „Хортиця", де згодом, протягом двох перших тижнів липня, відбувся виховний табір юнацтва СУМА.

Програму свята започатковано Святою Літургією в намірені українського народу, що її відслужив капелян сумівської молоді о. Володимир Волощук із Кентону, який виголосив відповідну до хвилини проповідь. Після Служби Божої прапороносці зайняли місця перед трибуною, хорунжі піднесли прапори під спів національного гимну, а голова 3-го Відділу ООЧСУ М. Поглід відкрив святочну програму й попросив до слова проф. д-ра Юрія Кульчицького з Янґставнського університету.

Із вдумливістю історика д-р Кульчицький проаналізував події визвольної боротьби України, наголошуючи тяглість визвольних змагань 1917–21 років, а згодом 1940-их років. Широко і цікаво опрацьована доповідь по-новому насвітлила деякі відомі події 1940-их років і викликала спонтанні оплески учасників святкувань.

Після доповіді виступили члени літературно-мистецького гуртка при ОЖ ОЧСУ, студентки Наталя Кріслата, Ліда Бура і Леся Зварич, які виголосили вибрані уривки із творів О. Ольжича. Програму свята завершив виступ інструментального ансамблю при Осередку СУМА в Янґставні під керівництвом Марії Марчишин, який виконав в'язанку українських маршів і пісень. Свято закінчено співом гимну „Не пора".

На протязі кількох років члени ОУВФ в Клівленді невтомно працюють над ремонтом набутої 13-акрової посілости, що приміщена в центрі української Парми, при вулицях Ридж Ровд і Плезант Веллі. У висліді великого вкладу праці й дбайливих заходів в останніх днях отримано міський дозвіл на офіційне відкриття Дому ОУВФронту, до якого йде інтенсивна підготова.

Святкування традиційного свята Покрови, з відзначенням 24-річчя геройської смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери, відбудеться в день празника Святої Покрови у п'ятницю, 14-го жовтня ц. р. Заупокійні відправи за св. п. Степана Бендеру відбудуться того ж самого дня після Святої Літургії в церкві Святої Покрови о годині 7-ій вечора. Згодом у Свято-Покровській залі проходитиме програма святкувань, а після неї висвітлення фільму про пляноване й виконане Москвою вбивство Провідника ОУН.

Об'єднання Жінок ОЧСУ Відділ у Клівленді, на Загальних зборах 21-го серпня ц. р. переобрав Управу Відділу, що його поновно очолила мгр Наталя Ґолембіовська. Відділ готується до низки культурних імпрез: 13-го листопада відбудеться Літературний вечір Святослава Караванського в Свято-Покровській залі о год. 6-ій вечора, а авторський вечір письменниці Мирослави Ласовської-Крук запланований на неділю, 2 листопада, у залі св. Йосафата о годині 4-ій по полудні.

(смб)